

Καρναβάλι στα χωριά μας

Κατά κοινή ομολογία το Βλάση και τα διπλανά χωριά πριν οδηγηθούν στη σημερινή ερήμωση πραγματοποιούσαν ένα από τα καλύτερα καρναβάλια του νομού μας. Στο Βλάση το έναυσμα το έδινε ο Γιώργος Ζάκης με ένα χωνί και με το σύνθημα «σηκωθείτε ρε παιδιά να φάμε το χαλβά και τον ταραμά». Το τι γινότανε δεν περιγράφεται. Μικροί, μεγάλοι ντυμένοι με αυτοσχέδιες φορεσιές που θα τις ζήλευαν οι σημερινοί καρναβαλιστές ξεχύνονταν στους δρόμους. Τα πειράγματα, τα αστεία, τα χωρατά δεν είχαν αρχή, δεν είχαν τέλος. Το ίδιο γίνονταν και στα διπλανά χωριά. Μάλιστα πραγματοποιούσαν και κοινές συναντήσεις στο Κουρτάκι, στο Μηλιώτη, στο Κοντογόني, στην Πελεκανάδα. Το Βλαχόπουλο έχοντας τους περισσότερους κατοίκους είχε και την πρωτιά. Στη φωτογραφία βλέπουμε καρναβαλιστές από την Πελεκανάδα με τη διαφορά ότι οι σκηνές αυτές είναι πρόσφατες σε μια προσπάθεια των κατοίκων να επαναφέρουν και πάλι τα έθιμα του καρναβαλιού στο προσκήνιο.

Κακούρης Αντώνης: Διατέλεσε πρόεδρος στο Βλάση

Ο Κακούρης Αντώνης του Ηλία γεννήθηκε το 1897. Παντρεύτηκε την Αποστολοπούλου Κωνσταντίνα του Πέτρου που είχε γεννηθεί το 1899 και έκαναν τα παιδιά: Παναγιώτα, Φιλάνθη, Διονυσία, Ηλία, Ειρήνη, Νίκη, και Παναγιώτη. Διατέλεσε πρόεδρος της κοινότητας Βλάση σύμφωνα με προφορικές μαρτυρίες γερόντων για μια χρονιά, το έτος 1928. Έντονη προσωπικότητα με μεγάλες δυνάμεις διακρίθηκε και στην ενεργή ενασχόλησή του με τα κοινά της κοινότητας Βλάση. Άτομο ήπιων τόνων, συναινετικός και δραστήριος.

Από το φωτογραφικό άλμπουμ του σεντουκιού

Το έχουμε γράψει κατ' επανάληψη ότι οι παλιές φωτογραφίες είναι η ιστορία του τόπου μας και των προσώπων που πέρασαν και έδρασαν στα χωριά μας. Αυτός είναι και ο λόγος που τέτοιες φωτογραφίες όταν φτάνουν στα χέρια μας αμέσως τις δημοσιεύουμε στην εφημερίδα μας. Στη φωτογραφία βλέπουμε το Δημήτριο Κωτσόβολο με τη σύζυγό του Κωνσταντίνα (η καταγωγή της ήταν από την Καρποφόρα).

Το μουνούχι του Καλατζή από το Κοντογόني

Στα χωριά μας, σπάνια έτρωγαν κρέας. Με τι λεφτά; Για να σφαγεί μια γίδα ή ένα αρνί έπρεπε να ντυθεί (να παχύνει) και να δηλώσουν οι αγοραστές πόσο θα αγόραζε ο καθένας.

- Χωριανοί, έχω ένα μουνούχι (τράγο μουνουχισμένο), είπε ο Νίκος ο Καλατζής στο μαγαζί.
- Πόσο θα πααίνει, ρε Νίκο; Τον ρώτησαν.
- Ως δεακαοχτώ οκάδες.
- Μπάααα, δεν πιστεύω να το σηκώσουμε εμείς (να το ξοδέψουμε). Για να πας και στο Μαργέλη, μπορεί να δηλώσεις κι εκεί. Αν είχες κάνα βετούλι, το σηκώναμε μοναχοί μας.
- Δεν έχω, ρε παιδιά. Και τον τράγο δεν θα τον χάλαγα αν δεν είχα στριμούρα (ανάγκη) για λεφτά. Το χινόπωρο θα ντυνότανε καλά. Τώρα δεν έχει καλοντυθεί (παχύνει). (Από το βιβλίο «Μεσσηνιακή Παράδοση Βίου» του Πάνου Κοσμόπουλου).

Οι τάφοι στα Βολιμίδια της Χώρας

Τα Βολιμίδια είναι μια περιοχή 800 μέτρα περίπου βορειοανατολικά της Χώρας, όπου είχε αναπτυχθεί σημαντικός μυκηναϊκός οικισμός με εκτεταμένο νεκροταφείο. Ανασκαφές στα Βολιμίδια έγιναν από τον Σπ. Μαρινάτο (1952-54, 1960,1964-65) και την Εφορεία Αρχαιοτήτων Ολυμπίας (1971-72, 1990). Η περιοχή, στην οποία η κατοίκηση συνεχίστηκε σχεδόν χωρίς διακοπή μέχρι και τα Ρωμαϊκά χρόνια, έχει ταυτιστεί από τον Μαρινάτο με την παλαιά Πύλο (Παλαίπυλο), πόλη που αναφέρει ο Στράβων ότι βρισκόταν κάτω από το Όρος Αιγάλεω. Από τον John Chadwick και άλλους ταυτίζεται με τη θέση rakí- ja-ne, κέντρο θρησκευτικής δραστηριότητας άμεσα εξαρτημένο από το Ανάκτορο του Εγκλιανού που αναφέρεται στα κείμενα των πινακίδων της Γραμμικής Β από το Ανάκτορο. Εκτός από έναν τάφο πρώιμου λακκοειδούς τύπου που χρονολογείται στην ύστερη Μεσοελλαδική εποχή οι τάφοι του μυκηναϊκού νεκροταφείου είναι όλοι θαλαμωτοί, λαξευμένοι με επιδεξιότητα στο μαλακό πέτρωμα της περιοχής. Από το νεκροταφείο, έχουν μέχρι στιγμής ερευνηθεί 35 τάφοι, ενώ είναι γνωστή η θέση και αρκετών άλλων. Μαζί με εκείνο στην αρχαία Θουρία (σημερινή θέση Ελληνικά) κοντά στην Καλαμάτα, είναι το μεγαλύτερο σε έκταση νεκροταφείο θαλαμωτών τάφων στη Μεσσηνία. Οι τάφοι είναι διευθετημένοι σε συστάδες που είναι γνωστές από τα ονόματα των ιδιοκτητών των αγρών ή τις τοποθεσίες. Οι τάφοι κάθε συστάδας -οι περισσότεροι σε χρήση για μεγάλο χρονικό διάστημα- πρέπει να ανήκαν σε οικογένειες ή γένη του γειτονικού συνοικισμού. Εύκολα προσήλ στον επισκέπτη σήμερα είναι η ομάδα τάφων Αγγελόπουλου. Οδηγείται εκεί από μικρή παράκαμψη στην αριστερή πλευρά της κεντρικής οδού Βολιμι-

δίων στην πορεία προς τη Μεταμόρφωση. Οι παλαιότεροι μυκηναϊκοί τάφοι της ομάδος Κεφαλόβρυσου είναι του σπηλαιώδους τύπου, με θαλάμους ακανόνιστου ελλειψοειδούς σχήματος. Οι θάλαμοι, όμως, των περισσότερων τάφων είναι κυκλικοί με θόλωση, σε μίμηση προφανώς της μορφής των σύγχρονων μεσσηνιακών κτιστών θολωτών τάφων και σχετικά μεγάλοι, με διάμετρο κατά μέσο όρο 4-5 μ. Οι δρόμοι τους είναι κατά κανόνα βραχείς, σχετικά ευρείς και κατηφορικοί και οδηγούν σε καλοδιαμορφωμένη είσοδο που φραζόταν με ξερολιθιά. Λόγω του ειδικού σχήματός τους, οι τάφοι των Βολιμιδίων μπορούν να περιέχουν μεγάλο αριθμό θολοειδείς τάφους στην Πελλάνα της Λακωνίας και άλλους ανάλογης μορφής στην Θάψο της Σικελίας. Οι τάφοι, στην πλειονότητά τους, βρέθηκαν να περιέχουν μεγάλο αριθμό ταφών στο εσωτερικό τους. Όπως δείχνει και το χρονολογικό εύρος της κεραμικής που περιείχαν, χρησιμοποιήθηκαν για μακρά χρονική περίοδο από τα ίδια, πιθανότατα, γένη της Παλαιπύλου. Ιδιαίτερα χαρακτηριστική είναι η ύπαρξη στους κυκλικούς τάφους μικρών βόθρων (λάκκων) ανοιγμένων στην περιφέρεια του δαπέδου ή κογχών στα τοιχώματα του θαλάμου για την τοποθέτηση των οστών των παλαιότερων νεκρών (ανακομιδών). Τα περιεχόμενα των μυκηναϊκών τάφων των Βολιμιδίων δεν ήταν ιδιαίτερα πλούσια. Οι τάφοι είναι σαφώς πτωχότεροι σε κτερίσματα από τους αντίστοιχους θαλαμωτούς τάφους των Μυκηνών. Χαρακτηριστική είναι η απουσία, ανάμεσα στα κτερίσματα, αντικειμένων από πολύτιμα υλικά. Ο κύριος όγκος των ευρημάτων αποτελείται από διακοσμημένα αγγεία που καλύπτουν στο σύνολο τους το διάστημα από τα μέσα του 16ου έως

τα τέλη του 13ου αιώνα π.Χ. Πέρα από τις διάφορες ομάδες κεραμικής, ανάμεσα στα μυκηναϊκά ευρήματα των Βολιμιδίων που εκτίθενται σε προθήκες της πρώτης αίθουσας του Μουσείου Χώρας, ξεχωρίζουν ένα ασυνήθιστο τριποδικό αγγείο για προσφορά σπονδών, χάλκινα μαχαίριδια, χάλκινες και λίθινες αιχμές βελών, πήλινα ειδώλια των συνήθων τύπων, λίγοι ημιπολύτιμοι λίθοι και ένας μικρός χάλκινος αφιερωματικός διπλούς πέλεκυς κρητικού τύπου, μοναδικός στη Μεσσηνία. Από τις ανασκαφές, τέλος, προέκυψαν άφθονα στοιχεία για εντατική χρήση των μυκηναϊκών τάφων στα μεταγενέστερα ιστορικά χρόνια, για νέους ενταφιασμούς και για την άσκησή, κατά περιόδους, ταφικής λατρείας. Από τους ελληνιστικούς τάφους που έχουν ανασκαφεί στα Βολιμίδια, 4 τάφοι υπό μορφή ορθογώνιων λάκκων, ανοιγμένων στο μαλακό φυσικό παρώλιθο, αναγνωρίζονται εύκολα μπροστά από τους μυκηναϊκούς τάφους της συστάδας Αγγελόπουλου. Μαζί με τα άφθονα στοιχεία για ευρεία επαναχρησιμοποίηση παλαιότερων μυκηναϊκών τάφων, οι 4 ανεξάρτητοι τετράγωνοι λάκκοι αποτελούν πρόσθετες μαρτυρίες για συστηματική χρήση του χώρου των Βολιμιδίων ως νεκροταφείου και κατά την ελληνιστική εποχή, σε συνδυασμό πιθανότατα με την άσκηση κάποιας μορφής προσωπολατρίας Εξάλλου, μια άλλη ομάδα τάφων του 300 π.Χ. περίπου, αποτελούμενη από 2 κεραμοσκεπείς τάφους και έναν μεγάλο ορθογώνιο λάκκο βάθους 2 μ., αποκαλύφθηκε κοντά σε τάφους της συστάδας Κεφαλόβρυσου του μυκηναϊκού νεκροταφείου. Σε γειτονικό σημείο ήλθε στο φως και εγκατάσταση της ύστερης Ελληνιστικής ή Ρωμαϊκής εποχής που ερμηνεύθηκε αρχικά ως μεταλλουργείο.

Πολέμησαν μαζί με τον Παπαφλέσσα

Χιλιάρχου. Σκοτώθηκε στο Μανιάκι.

- Δικαίος Γιωργάκης: Γεννήθηκε στην Πολιανή το 1795. Σκοτώθηκε στο Μανιάκι.
- Ζέπος Παναγιώτης: Γεννήθηκε στο χωριό Σπερχογεία. Πολέμησε στο Μανιάκι στο πλευρό του Παπαφλέσσα και ήταν από τους λίγους που επέζησαν από αυτή τη σκληρή σύγκρουση. Αναγνωρίστηκε στρατιώτης (αρ. μητρώου 9957).
- Καπετανάκης Θανασούλης: Οπλαρχηγός από τη Μάνη. Σκοτώθηκε στο Μανιάκι μαζί με τα παλικάρια του.
- Κάρτσωνας Νικόλαος: Αγωνιστής από τα Αρφαρά. Το Μάρτιο του 1825 προήχθη σε Υποχιλιάρχο. Πολέμησε στο Μανιάκι, επέζησε και αργότερα έγινε Δημογέροντας Άμφειας.
- Κατσιάρας Πανάγος: Γεννήθηκε στο Κεφαλληνού. Πολέμησε στο Μανιάκι στις διαταγές του Ηλία Κορμά. Μπουλουξής στον Αγώνα, αναγνωρίστηκε υπαξιωματικός β' τάξης (αρ. μητρώου 2011).
- Κεφάλας Παναγιώτης: Γεννήθηκε το 1790. Διατέλεσε Στρατηγός στην επανάσταση του 1821. Σκοτώθηκε στο Μανιάκι. Αναγνωρίστηκε αξιωματικός σ' τάξης (αρ. Μητρώου 1339).
- Κορμάς Ηλίας: Οπλαρχηγός και από τους ισχυρούς προκρίτους από το χωριό Κεφαλληνού. Έφερε το βαθμό του Αντιστρατήγου. Σκοτώθηκε στο Μανιάκι. (Αξιωματικός σ' τάξης με αρ. μητρώου 1401).
- Κορμάς Γεώργιος: Αδερφός του Ηλία Κορμά. Πολέμησε στο Μανιάκι, αλλά γλύτωσε για να διαδεχθεί τον αδερφό του στην αρχηγία των ενόπλων της Ιθάκης. Το 1826 προήχθη σε Ταξίαρχο. (αρ. μητρώου 5919).
- Κορμάς Κωνσταντίνος: Εκατόνταρχος αδερφός του Ηλία Κορμά. Σκοτώθηκε στο Μανιάκι. (αρ. μητρώου 3910).
- Κορόβιλος Λάμπρος: Γεννήθηκε

στο χωριό Μάλη Τριφυλίας. Πολέμησε στο Μανιάκι και σώθηκε προσποιούμενος το σκοτωμένο. Οι Τούρκοι του είχαν κόψει τα αυτιά γι αυτό και τον αποκαλούσαν «Τσούλα».

- Κουρκουτάς ή Ντουρέκας Γιαννάκης: Αγωνιστής από το χωριό Βέργα. Σκοτώθηκε στο Μανιάκι.
- Λίβας Πανάγος: Οπλαρχηγός από την Άμφεια. Εκατόνταρχος κατά τον αγώνα του 1821, προήχθη το Μάρτιο του 1825 σε Χιλιάρχο. Σκοτώθηκε στο Μανιάκι. Αναγνωρίστηκε αξιωματικός ζ' τάξεως (αρ. μητρώου 3271).
- Μιχάλης Εμμανουήλ: Γεννήθηκε στη Μεσσήνη. Σκοτώθηκε από τους Αιγυπτίους στο Μανιάκι.
- Μπιτσάνης Αναγνώστης: Οπλαρχηγός από την Πολιανή. Διατέλεσε πριν από την επανάσταση του 1821 προεστός της Επαρχίας Λεονταρίου. Χιλιάρχος κατά τον Αγώνα, επικεφαλής ιδιουντήρητου σώματος αγωνιστών, έλαβε μέρος διάφορες μάχες όπως στην άλωση της Τριπολιτσάς, στο Άργος, στα δερβενάκια κ.ά. Έπεσε ηρωικά στο Μανιάκι στο πλευρό του κουμπάρου του Παπαφλέσσα.
- Μπούρας Αναγνώστης: Γεννήθηκε στα Αρφαρά και σκοτώθηκε στο Μανιάκι. Αναγνωρίστηκε αξιωματικός ζ' τάξεως (αρ. 1375).
- Μπούρας Κωνσταντής: Ταξίαρχος το 1825 και Υποχιλιάρχος το 1830. Πολέμησε στο Μανιάκι και αργότερα έγινε δημογέροντας Άμφειας. Αναγνωρίστηκε αξιωματικός ζ' τάξεως (αρ. μητρώου 2348).
- Ρεβελιώτης: Πολέμησε κάτω από τις διαταγές των οπλαρχηγών Αθανασόπουλου και Δημητράκοπουλου. Διακρίθηκε στη μάχη του Μανιακίου.

Η έρευνα αυτή, που είναι χρέος της εφημερίδας μας, θα ολοκληρωθεί στο επόμενο φύλλο που θα εκδοθεί μόνο ηλεκτρονικά και θα βρίσκεται στην ιστοσελίδα του Συλλόγου μας.